

22 november 2022

Hof van Justitie van de Europese Unie zet een streep door een publiek toegankelijk UBO-register

Update 5 juni 2023 - In reactie op de uitspraak van het Hof heeft de Minister van Financiën op 30 mei 2023 het concept wetsvoorstel 'Wijzigingswet beperking toegang tot UBO-registers' gepubliceerd. De internetconsultatie bevat een voorstel om de toegang tot het Nederlandse 'reguliere' UBO-registers en het Nederlandse Trustregister te beperken. Deze beperking houdt in dat enkel nog toegang behouden tot de UBO-registers:

- a. partijen waarvan op basis van de anti-witwasrichtlijn verplichte toegang moet worden geregeld, te weten: de bevoegde autoriteiten en FIU's, de meldingsplichtige entiteiten in het kader van het cliëntenonderzoek dat zij op grond van de anti-witwasrichtlijn moeten verrichten, elke natuurlijke persoon of rechtspersoon die een legitiem belang kan aantonen en - in het geval van het UBO-register voor trusts en soortgelijke juridische constructies - natuurlijke en rechtspersonen voor zover het juridische constructies betreft met een meerderheidsbelang in een buiten de EU opgerichte juridische entiteit;
 - b. partijen die toegang krijgen in het belang van de naleving van sancties en het toezicht en de handhaving daarop;
 - c. bestuursorganen waarvoor het in verband met een wettelijke of Europeesrechtelijke verplichting noodzakelijk is om UBOs te achterhalen; en
 - d. partijen die staan ingeschreven in de UBO-registers, voor zover het hun eigen gegevens betreft.
- De publieke internetconsultatie sluit op 28 juni 2023.

N.B.: Dit concept wetsvoorstel wijzigt niets ten aanzien van de verplichtingen voor partijen om UBO-informatie te registreren dan wel te raadplegen.

Hof van Justitie van de Europese Unie zet een streep door een publiek toegankelijk UBO-register

Op 22 november 2022 heeft het Hof van Justitie van de Europese Unie uitspraak gedaan over de verenigbaarheid van het UBO-register met het recht op eerbiediging van het privéleven en het recht op bescherming van persoonsgegevens. Deze uitspraak is gedaan naar aanleiding van prejudiciële vragen die de Luxemburgse rechter had gesteld. Het Hof oordeelt dat de voorgeschreven publieke toegankelijkheid tot de informatie in het UBO-register ongeldig is.

Wat is het UBO-register?

Het UBO-register is een register waarin bepaalde persoonlijke gegevens worden opgenomen van de uiteindelijk belanghebbenden (**UBO's**) van vennootschappen en andere juridische entiteiten of constructies (**registratieplichtigen**). De invoering van een UBO-register is één van de maatregelen die is opgenomen in de (gewijzigde) vierde EU-antiwitwasrichtlijn (**de Richtlijn**). Alle lidstaten van de Europese Unie zijn verplicht om een UBO-register in te voeren.

Het Nederlandse UBO-register is per 27 september 2020 in werking getreden en wordt beheerd door de Kamer van Koophandel. Naast het 'reguliere' UBO-register is per 1 november 2022 ook het Nederlandse UBO-register voor trusts en soortgelijke juridische constructies in werking getreden. In dit UBO-register worden bepaalde persoonlijke gegevens opgenomen van de UBO's van trusts en soortgelijke juridische constructies, waaronder het fonds voor gemene rekening (FGR).

Welke UBO-informatie is publiek toegankelijk?

Een deel van de UBO-informatie die wordt geregistreerd in het UBO-register is voor iedereen toegankelijk. Een ander deel van de UBO-informatie is uitsluitend toegankelijk voor bevoegde autoriteiten en de Financiële Inlichtingen Eenheid.

Publiek toegankelijke UBO-informatie

- Voor- en achternaam;
- Geboortemaand en -jaar;
- Nationaliteit;
- Woonstaat; en
- Aard en omvang van het gehouden economisch belang van de UBO.

Niet-publiek toegankelijke UBO-informatie

- Burgerservicenummer / buitenlands fiscaal identificatienummer (TIN);
- Geboortedatum;
- Woonadres;
- E-mailadres (geldt alleen voor het UBO-register voor trusts);
- Afschrift van geldig identiteitsdocument;
- Afschrift van document(en) waarmee wordt onderbouwd waarom een persoon de status van UBO heeft én waaruit de aard en omvang van het door de UBO gehouden economisch belang blijkt.

Kan UBO-informatie worden afgeschermd?

Uit de Richtlijn volgt dat EU-lidstaten de toegang van het publiek tot UBO-informatie mogen beperken indien de UBO minderjarig is of handelingsonbekwaam, of als de UBO door publicatie van UBO-informatie zou worden blootgesteld aan een onevenredig risico van fraude, ontvoering, chantage, afpersing, pesterijen, geweld of intimidatie. In de zaken in Luxemburg ging het om de vraag (i) hoe de publieke toegang tot het UBO-register zich verhoudt tot het recht op bescherming van persoonsgegevens en (ii) wat precies moet worden verstaan onder 'onevenredig risico'.

In Nederland wordt de UBO-informatie van een minderjarige of handelingsonbekwame persoon afgeschermd. In andere gevallen wordt de UBO-informatie slechts afgeschermd indien de UBO onder 'politiebescherming' staat; dat wil zeggen door het Openbaar Ministerie of de Nationaal Coördinator voor Terrorismebestrijding en Veiligheid wordt beveiligd.

Wat is het oordeel van het Hof van Justitie?

Het Hof van Justitie van de Europese Unie verklaart de voorgeschreven publieke toegankelijkheid van het UBO-register ongeldig. Publieke toegang tot UBO-informatie vormt volgens het Hof een ernstige inmenging in het recht op eerbiediging van het privéleven en in het recht op bescherming van persoonsgegevens (hierna: **grondrechten**).

Een inperking van de genoemde grondrechten kan worden gerechtvaardigd indien met de maatregel een doelstelling van algemeen belang wordt nagestreefd en de maatregel noodzakelijk en proportioneel is. De Richtlijn heeft als belangrijkste doel het witwassen van geld en terrorismefinanciering tegen te gaan. De publieke toegankelijkheid tot het UBO-register beoogt hier aan bij te dragen door de transparantie over uiteindelijk eigenaren van vennootschappen en andere entiteiten te vergroten.

Het Hof oordeelt echter dat de inperking van de grondrechten door publieke toegankelijkheid verder gaat dan noodzakelijk en niet evenredig is met het daarmee nagestreefde doel. Zo maakt de publieke toegang tot de informatie in het UBO-register het bijvoorbeeld mogelijk om een profiel op te stellen, welke gegevens eveneens zouden kunnen worden gebruikt voor doeleinden die geen verband houden met de doelstelling van de Richtlijn.

Het gegeven dat de verplichte publieke toegankelijkheid is ingevoerd omdat het volgens de Europese Commissie in een alternatieve benadering lastig zou zijn om vast te stellen wanneer sprake is van een 'legitiem belang' bij inzicht in UBO-informatie, is volgens het Hof onvoldoende om een publieke toegang tot UBO-informatie te rechtvaardigen.

Wat zijn de gevolgen van dit arrest voor de Nederlandse UBO-registers?

In Nederland is, in lijn met de Richtlijn, een deel van de UBO-informatie toegankelijk voor het publiek. Deze publieke toegankelijkheid tot UBO-informatie lijkt op basis van de uitspraak van vandaag niet meer houdbaar. Het is nu aan de wetgever hier actie op te ondernemen.

Tot die tijd zijn registratieplichtigen niet ontslagen van hun verplichting om tijdig de relevante UBO-informatie aan te leveren. Wel zouden registratieplichtigen kunnen overwegen om hun UBO-registratie te wijzigen om een verzoek te doen tot afscherming van de UBO-gegevens. Nieuw opgerichte registratieplichtigen kunnen bij de eerste inschrijving van de UBO's meteen een verzoek tot afscherming doen. Dat beroep op de afschermingsgrond kan desgevraagd worden gemotiveerd door te verwijzen naar het arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie.

De uitspraak van het Hof van vandaag heeft mogelijk ook gevolgen voor andere Europese regelingen die voorzien in de publieke kenbaarheid van bepaalde (persoons)gegevens. Wat de reikwijdte van de uitspraak voor die regelingen zal zijn is op dit moment nog niet duidelijk.

Contact

Heeft u vragen over het UBO-register? Of heeft u interesse in een vrijblijvend kennismakingsgesprek? Neem dan contact op met uw Loyens & Loeff-adviseur of met een van onze adviseurs van het team [Family Owned Business & Private Wealth](#).

Disclaimer

Hoewel deze publicatie met grote zorgvuldigheid is samengesteld, aanvaarden Loyens & Loeff N.V. en alle andere entiteiten, samenwerkingsverbanden, personen en praktijken die handelen onder de naam 'Loyens & Loeff', geen enkele aansprakelijkheid voor de gevolgen van het gebruik van de informatie uit deze uitgave zonder hun medewerking. De aangeboden informatie is bedoeld ter algemene informatie en kan niet worden beschouwd als advies.